

Návrh

**Postup vypracovania návrhu
Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím**

1. Východisko

V súvislosti osobitným rokovaním Výboru pre deti a mládež (ďalej len „Výbor“) dňa 11.10. 2012 prevzal predseda Výboru a minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky úlohy :

- Koordinovať prípravu a realizáciu Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím (úloha A.1 uznesenie Výboru č. 21 z 11. októbra 2012).
- Predložiť Výboru návrh časového harmonogramu a postupu prípravy Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím (úloha C. uznesenie Výboru č. 21 z 11. októbra 2012).

Rada vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť na svojom zasadnutí dňa 17. októbra 2012 uznesením č. 57 v bode A.1 odporučila vypracovať Národnú stratégiu na ochranu detí pred násilím a v bode A.2 odporučila poveriť koordináciou prípravy a realizácie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím ministra práce, sociálnych vecí a rodiny a vytvoriť podmienky pre zabezpečenie realizácie úloh z toho vyplývajúcich.

Na plnenie tohto záväzku navrhol minister práce, sociálnych vecí a rodiny zaradiť do Plánu práce vlády SR na rok 2013 úlohu pre Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v spolupráci s ostatnými zodpovednými rezortmi predložiť na rokovanie vlády SR v mesiaci november 2013 návrh Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím (ďalej len „Národná stratégia“).

1.1. Hlavné východiská

Slovenská republika nemá na národnej úrovni spracovaný ucelený materiál obsahujúci strategické ciele čiastkových národných politík zameraných na kvalitu života detí (sociálna politika, zdravotná politika, politiky v oblasti výchovy a vzdelávania, justície, bývania atď.) podporujúce holistický a integrovaný prístup k presadzovaniu a ochrane práv dieťaťa pred násilím. Zameranie na efektivitu čiastkových politík a rezortné riešenia problematiky násilia páchaného na deťoch koordinované prostredníctvom Národného akčného plánu pre deti nie je možné naďalej považovať za postačujúce.

Závažné problémy pretrvávajú o.i. (napr. primárne zrejmej poddimenzovanosti personálneho a materiálno-technického zabezpečenia prakticky všetkých čiastkových politík) najmä v koordinácii politík rozpracovaných v rámci rôznych legislatívnych, koncepčných, plánovacích a programovacích materiálov a ich vzájomnom prepájaní a integrácii.

Jedným z ústredných problémov je tiež tak, ako vo svojom stanovisku predloženom na Výbore poukázali mimovládne organizácie, absencia relevantného reprezentatívneho výskumu reálneho výskytu týrania, sexuálneho zneužívania a zanedbávania detí. Štatistické

sledovanie vývoja v jednotlivých oblastiach realizované na účely monitorovania a nastavovania čiastkových politik jednoducho nezohľadňuje skutkový stav, osobitne z dôvodu, že nie je zamerané na latentnú stránku problému.

Opatrenia na presadzovanie práv dieťaťa sú zaradené do takmer všetkých oblastí politik, je však potrebné, aby téma ochrany detí pred násilím vo všetkých jeho formách bola riešená osobitne s cieľom:

- identifikovať (za účasti všetkých zainteresovaných subjektov osobitne samotných detí a mimovládnych organizácií pôsobiacich v oblasti ochrany práv detí) a následne realizovať nové opatrenia zvyšujúce ochranu dieťaťa pred násilím (opatrenia zamerané na predchádzanie násiliu, krízovú intervenciu, dlhodobú pomoc, scitlivovanie verejnosti, zvyšovanie profesijného zabezpečenia atď.),
- dosiahnuť, v súlade so stratégiou rady Európy na obdobie rokov 2012 – 2015 skutočné dodržiavanie právnych noriem na ochranu dieťaťa pred násilím, t.j. odstrániť rozdiel medzi normami a praxou,
- zaistiť integrovaný prístup k riešeniu problematiky násilia páchaného na deťoch vrátane rodovo podmieneného násilia vo všetkých oblastiach (v domácom prostredí, v škole, počas trávenia voľného času v komunite, počas rôznych voľnočasových aktivít, v rezidenciách, vo výkone trestu odňatia slobody a vo výkone väzby, v médiách atď.).

1.2 Programové východiská

Základnými programovými východiskami pri tvorbe Národnej stratégie budú popri všetkých medzinárodných ľudskoprávných dohovoroch OSN a Rady Európy aj Všeobecné komentáre Výborov OSN, Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy, Odporúčania Parlamentného zhromaždenia Rady Európy, Rezolúcie Parlamentného zhromaždenia Rady Európy a Odporúčania zmluvných a monitorovacích orgánov vykonávania záväzkov Slovenskej republiky (napr. Výbor OSN pre práva dieťaťa). Príprava návrhu Národnej stratégie bude osobitne vychádzať z :

- Dohovoru o právach dieťaťa, najmä jeho článku 19, ktorý ustanovuje jasnú povinnosť štátov vždy a všade chrániť deti pred všetkými formami násilia a s tým súvisiacich článkov Dohovoru, najmä článkov 5, 9, 18 a 27,
- Všeobecného komentáru Výboru OSN pre práva dieťaťa č. 13 (2011) Právo dieťaťa na slobodu pred všetkými formami násilia,
- Odporúčaní Štúdie generálneho tajomníka OSN o násilí páchanom na deťoch (2006),
- Stratégie Rady Európy o právach dieťaťa na roky 2012 – 2015 (osobitne strategický cieľ 2. Odstraňovať všetky formy násilia páchaného na deťoch),
- Politického usmernenia Rady Európy pre integrované národné stratégie na ochranu detí pred násilím.

Samotná osnova Národnej stratégie bude vychádzať zo Všeobecného komentára Výboru OSN pre práva dieťaťa č. 13 (2011) a z Politického usmernenia Rady Európy pre integrované národné stratégie na ochranu detí pred násilím. Všeobecný komentár Výboru

OSN pre práva dieťaťa č. 13 (2011) napomôže vecnej komplexnosti návrhu Národnej stratégie a Politické usmernenie Rady Európy pre integrované národné stratégie na ochranu detí pred násilím poskytuje metodologický rámec prípravy integrovanej stratégie.

Usmernenie je založené na ôsmich všeobecných zásadách (ochrana pred násilím, právo na život a maximálnu možnosť prežitia a rozvoja, nediskriminácia, rodová rovnosť, účasť detí, povinnosti štátu, povinnosti a účasť ďalších zainteresovaných strán, najlepšie záujmy dieťaťa) a štyroch operatívnych zásadách zdôrazňujúcich viacrozmerý charakter násilia, integrovaný prístup, medzisektorovú spoluprácu, multilaterálny prístup, ktoré musia byť aj základnými zásadami tvorby Národnej stratégie.

2. Časový harmonogram prípravy a postup prípravy Národnej stratégie

2.1. Prípravná fáza (január 2013 – máj 2013)

Za účelom formulovania konkrétnych strategických zámerov je nevyhnutné:

- **realizovať základnú štúdiu násilia na deťoch ako nevyhnutný predpoklad akéhokoľvek procesu strategického plánovania** - MPSVR SR prehodnotilo možnosti zabezpečenia tejto úlohy a poverí jej plnením rezortné výskumné pracovisko – Inštitút pre výskum práce a rodiny, avšak vzhľadom na rozsah predpokladanej úlohy a metodologické otázky výskumu požiadalo o spoluprácu MŠVVaŠ SR, konkrétne, aby na výskumnej úlohe spolupracovali Inštitút pre výskum práce a rodiny a Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie.
- **realizovať analýzu súčasného systému inštitucionálnej ochrany detí pred násilím** - v rámci prípravnej fázy sa navrhuje zriadenie **Pracovnej skupiny ako poradného orgánu Výboru na vypracovanie analýzy súčasného systému inštitucionálnej ochrany detí pred násilím a na prípravu návrhu Národnej stratégie**. Analýza súčasného systému inštitucionálnej ochrany detí v jednotlivých oblastiach bude spracovaná na základe čiastkových rozborov systému inštitucionálnej ochrany detí pred násilím v jednotlivých oblastiach (oblasť sociálnych vecí a rodiny, oblasť výchovy a vzdelávania, oblasť zdravotníctva, oblasť spravodlivosti, oblasť bezpečnosti, oblasť kultúry), spracovaných čiastkovými pracovnými skupinami. Členmi pracovnej skupiny budú zástupcovia rezortov a inštitúcií zastúpených vo Výbore a mimovládne organizácie navrhnuté členmi Výboru. Vedúceho pracovnej skupiny (ktorý bude následne kreovať pracovnú skupinu) určí predseda Výboru.

Úlohy:

1. Zabezpečiť realizátora výskumnej úlohy „Reprezentatívny výskum prevalencie násilia páchaného na deťoch v Slovenskej republike“

Z: MPSVR SR v spolupráci s MŠVVaŠ SR

T: január 2013

Spôsob realizácie: Uzatvorený kontrakt s príslušným výskumným pracoviskom, určenie zodpovednosti za plnenie čiastkových úloh.

2. Realizovať výskumnú úlohu „Reprezentatívny výskum prevalencie násilia páchaného na deťoch v Slovenskej republike“

Z: MPSVR SR (Inštitút pre výskum práce a rodiny), MŠVVaŠ SR (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

T a spôsob realizácie:

predbežné výsledky výskumu vo forme predbežnej správy – 31. máj 2013

záverečné výsledky z jednotlivých oblastí výskumu – 31. december 2013

3. Konštituovať Pracovnú skupinu (poradný orgán Výboru) na spracovanie analýzy súčasného systému inštitucionálnej ochrany detí pred násilím a prípravu návrhu Národnej stratégie.

Z: MPSVR SR, sekretariát Výboru

T: 28. február 2013

Spôsob realizácie: Zriadená pracovná skupina s konkrétnym plánom práce

4. a) Konštituovanie čiastkových pracovných skupín, určenie gestorov za jednotlivé oblasti

Z: MPSVR SR, sekretariát Výboru, vedúci pracovnej skupiny

T: 15. marec 2013

b) Spracovanie časového harmonogramu prác čiastkových pracovných skupín a spracovanie rozborov systému inštitucionálnej ochrany detí pred násilím v jednotlivých oblastiach

Z: gestor za oblasť

T: apríl 2013

Spôsob realizácie: predložený rozbor inštitucionálnej ochrany detí pred násilím za danú oblasť vedúcemu pracovnej skupiny do 30. apríla 2013

5. Vypracovanie analýzy súčasného systému inštitucionálnej ochrany detí pred násilím

Z: vedúci pracovnej skupiny

T: máj 2013

Spôsob realizácie: predložený rozbor inštitucionálnej ochrany detí pred násilím predsedovi Výboru do 31.mája 2013

2.2 Realizačná fáza

Aj keď základným cieľom Národnej stratégie je práve dosiahnutie integrovaného prístupu k riešeniu problematiky, pri tvorbe finálnej podoby návrhu Národnej stratégie navrhujeme vychádzať z návrhov za jednotlivé vopred definované oblasti, ktoré budú vo finálnej verzii určené a spracované podľa vopred danej jednotnej štruktúry, ktorá bude navrhnutá v čase, keď budú známe predbežné výsledky reprezentatívneho prieskumu a rozboru inštitucionálnej ochrany detí.

Úlohy

1. Príprava a predloženie návrhu štruktúry Národnej stratégie na rokovanie Výboru

Z: MPSVR SR, sekretariát Výboru, vedúci pracovnej skupiny

T: jún 2013

Spôsob realizácie: odsúhlasený návrh štruktúry Národnej stratégie Výborom

2. Príprava podkladov - návrhov podľa schválenej štruktúry za jednotlivé oblasti v čiastkových pracovných skupinách

Z: gestor za oblasť

T: august 2013

Spôsob realizácie: predložený podklad - návrh strategických cieľov, úloh, indikátorov plnenia úloh atď. ochrany detí pred násilím za danú oblasť vedúcemu pracovnej skupiny do 31. augusta 2013

3. Spracovanie návrhu Národnej stratégie

Z: MPSVR SR, sekretariát Výboru, vedúci pracovnej skupiny

T: 30. september 2013

Spôsob realizácie: predloženie materiálu do pripomienkového konania (MPSVR SR)

4. Predloženie návrhu Národnej stratégie na rokovanie vlády SR

Z: MPSVR SR

T: november 2013

Záver:

Návrh Národnej stratégie bude definovať strategické zámery v oblasti ochrany detí pred násilím na národnej úrovni, cieľom je však pripraviť Národnú stratégiu tak, aby bol dosiahnutý integrovaný prístup v riešení problematiky násillia páchaného na deťoch na úrovni praktického výkonu – aby bola použiteľná v každodennom živote pri plnení zodpovednosti miestnej štátnej správy, škôl a školských zariadení, súdov, policajného zboru, sociálnych zariadení, poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, obcí, miest, zamestnávateľov a ďalších subjektov bezprostredne sa podieľajúcich na zabezpečovaní práv dieťaťa a jeho ochrane pred akoukoľvek formou násillia.

Návrh Národnej stratégie bude vypracovaný na základe základných výstupov Reprezentatívneho výskumu prevalencie násilia páchaného na deťoch v Slovenskej republike a analýzy súčasného systému inštitucionálnej ochrany detí pred násilím v jednotlivých oblastiach.

V ďalšej etape bude Národná stratégia rozpracovaná do konkrétnych opatrení. Pre prácu v tejto etape budú ako východisko slúžiť podrobné výsledky Reprezentatívneho výskumu prevalencie násilia páchaného na deťoch v Slovenskej republike a tiež analytické sondy do fokusových skupín odborníkov ťažiskových oblastí výkonu a zástupcov relevantných oblastí života. Táto etapa zároveň predpokladá rozpracovanie konkrétnych opatrení a úloh na expertnej báze.

Harmonogram prác na príprave návrhu Národnej stratégie	január	február	marec	apríl	máj	jún	júl	august	september	október	november
Realizácia reprezentatívneho výskumu „Prevalencia násilia páchaného na deťoch v SR“	x	x	x	x	x						
Predbežné výsledky reprezentatívneho výskumu					x						
Podrobné spracovanie výsledkov reprezentatívneho výskumu									x		
Konštituovanie pracovnej skupiny a určenie vedúceho pracovnej skupiny		x									
Konštituovanie čiastkových skupín pre jednotlivé oblasti, určenie gestorov a rozbor inštitucionálnej ochrany detí pred násilím v jednotlivých oblastiach			x	x							
Rozbor inštitucionálnej ochrany detí pred násilím					x						
Návrh štruktúry Národnej stratégie – predloženie na rokovanie Výboru						x					
Práca na príprave návrhov za jednotlivé oblasti v čiastkových pracovných skupinách						x	x	x			
Finálne práce na návrhu Stratégie, VPK									x	x	
Pripomienkové konanie										x	
Prerokovanie vo Výbore pre deti a mládež a v Rade vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť										Podľa harmonogramu zasadnutí	
Predloženie návrhu Stratégie na rokovanie vlády SR											x